

Terminološki kotiček

Mihelič, B., Humar, M., in Nikšič, M. (ur.) (2015): *Urbanistični terminološki slovar*. Ljubljana, Urbanistični inštitut Republike Slovenije in Založba ZRC SAZU.

državna césta -e -e ž

javna cesta, ki povezuje regije in pomembnejša naselja znotraj države z regijami in naselji v sosednjih državah

ang.: *state road*

prométna ínfrastruktúra -e -e ž

objekti in naprave cestnega, železniškega, rečnega, jezerskega, pomorskega in zračnega prometa

ang.: *transport infrastructure*

zemljiški katáster -ega -tra m

temeljna nepremičninska evidenca podatkov o zemljiščih v grafični in pisni obliki, ki vsebuje informacije o velikosti, obliki, legi in rabi in je skupaj z zemljiško knjigo podlaga za gospodarjenje s prostorom, vrednotenje in obdavčenje nepremičnin

PRIM.: katáster stávb, zemljiška knjíga

ang.: *land cadastre*

dejánska rába zemljišča -e -e -- ž

raba zemljišča, določena s fizičnimi lastnostmi zemeljskega površja in s človekovimi dejavnostmi, npr. njiva, vrt, sadovnjak, travnik, vinograd

ang.: *present land use*

gospodárska jávna ínfrastruktúra -e -e -e ž

po Zakonu o gospodarskih javnih službah, 1993 objekti ali omrežja državnega ali lokalnega pomena, namenjeni opravljanju gospodarskih javnih služb s področja prometa, energetike, komunalnega gospodarstva, telekomunikacij, upravljanja z vodami, varstva okolja in gospodarjenja z naravnimi viri

ang.: *public utilities*

céstna ínfrastruktúra -e -e ž

objekti in naprave cestnega prometa, npr. cestni odseki, objekti, križišča, priključki in druge cestne naprave in ureditve, namenjeni varnosti, vodenju in nadzoru prometa

ang.: *road infrastructure*

kategorizácija céstnega omréžja -e -- -- ž

sistematično razvrščanje cest glede na pomen in lastnosti, npr. državne (avtocesta, hitra cesta, glavna cesta, regionalna cesta) in občinske ceste (lokalna cesta, javna pot)

ang.: *road network classification*

regíster nèpremičnin -tra -- m

uradna državna evidenca, ki jo vodi Geodetska uprava Republike Slovenije in vsebuje podatke o vseh nepremičninah v Sloveniji, npr. o zemljiščih, evidentiranih v zemljiškem katastru, stavbah in delih stavb, evidentiranih v katastru stavb, lastnikih in nepremičninah, ki še niso evidentirane v zemljiškem katastru in katastru stavb

ang.: *real-estate register*

třzna vrédnost nèpremičnine -e -i -- ž

cena nepremičnine na prostem trgu na določen datum

ang.: *market value of real estate*

turístično nasélje -ega -a s

naselje, katerega nastanek je vezan na razvoj turizma ali v katerem je turizem prevladujoča gospodarska dejavnost

ang.: *tourist settlement*

méstno središče -ega -a s

1. gosto zazidan osrednji, navadno najstarejši del mesta z veliko koncentracijo upravnih, poslovnih, trgovskih in terciarnih dejavnosti

S: cénter mésta, méstno jédro

PRIM.: naselbínsko jédro, nótranje mésto

ang.: *urban centre*

2. v hierarhiji naselij naselje z mestnim značajem in praviloma osrednjo vlogo

ang.: *urban centre*

gentrifikácija -e ž

priseljavanje prebivalcev srednjega in višjega sloja v prenovljena območja, praviloma v mestnih središčih ali njihovi bližini, in odseljavanje revnega prebivalstva zaradi povišanja stroškov prebivanja

ang.: *gentrification*

najémno stanovánje -ega -a s

stanovanje, ki ga lastnik oddaja v najem

PRIM.: lastníško zasédeno stanovánje

ang.: *rented housing*

urbána revitalizácia -e -e ž

oživljanje, spreminjanje gospodarsko in socialno zaostalih mestnih območij v privlačne mestne predele z izboljšanjem pogojev za izvajanje in uvajanje novih dejavnosti, socialne strukture, z modernizacijo mestnega okolja

PRIM.: méstna prenôva, revitalizácia kultúrne dédiščine, urbána rekonštrukcija

ang.: *urban revitalisation*

prostórska identitéta -e -e ž

1. krajevne značilnosti, naravne, zgodovinske, oblikovne in druge lastnosti, ki razpoznavno določajo prostor

PRIM.: identitéta mésta, občútek krája (2)

ang.: *place identity*

2. predstava nekega prostora v zavesti ljudi, ki izhaja iz njihove povezanosti in istovetenja z njim

PRIM.: občútek krája (1)

ang.: *place identity*

sòméstje -a s

več sosednjih mest, mestna regija, nastala z zraščanjem samostojnih sosednjih mestnih naselij, ki se funkcijsko dopolnjujejo ali nadgrajujejo

S: kònurbácia

PRIM.: megalópolis

ang.: *conurbation*

prenôva kultúrne dédiščine -e -- -- ž

različni posegi v kulturno dediščino, s katerimi se zagotavljajo njeno ohranjanje, oživljanje in ponovna uporaba

ang.: *regeneration of cultural heritage, renewal of cultural heritage*

nótranji prôstor stávbe -ega prostóra -- m

prostor v notranjosti stavbe, zaprt z vseh strani s stenami, stropom, tlemi, stavbnim pohištvo

S: interiér

PRIM.: zunánji prôstor stávbe

ang.: *interior*

zeléna stréha -e -e ž

1. navadno ravna streha objekta, prekrita z vegetacijo na posebej prilagojeni podkonstrukciji iz slojev strešne izolacije, hidroizolacije, drenaže in plasti zemlje

ang.: *green roof*

2. streha, na kateri je nameščena zelena tehnologija, npr. sončne celice, solarni sistem za ogrevanje vode

ang.: *green roof*

ekstenzívna zeléna stréha -e -e -e ž

zelena streha s tankim vegetacijskim slojem, sestavljenim zlasti iz nezahtevnih, nizkorastočih rastlin, npr. lišajev, netreskov, trav, ki ima navadno samo ekološko, energetska, vizualno funkcijo in je manj zahtevna za izvedbo in vzdrževanje

PRIM.: intenzívna zeléna stréha

ang.: *extensive green roof*

intenzívna zeléna stréha -e -e -e ž

navadno ravna zelena streha z debelejšo vegetacijsko plastjo iz trate, grmovnic, tudi dreves, lahko urejena kot uporabna zelena površina za prebivalce

PRIM.: ekstenzívna zeléna stréha

ang.: *intensive green roof*

zeléna sténa -e -e ž

1. z vegetacijo obrasla ali prekrita stena

ang.: *green wall*

2. večja navpična ploskev iz rastlin, ki omejuje ali členi prostor

PRIM.: žíva mēja

ang.: *green wall*

zadrževálnik -a m

objekt za zadrževanje vode, npr. za kontrolirano odvodnjavanje, zmanjševanje hitrosti površinskega odtoka, preprečevanje poplav, vzdrževanje ustreznih količin vode v vodotoku, za namakanje, hidroelektrarne

PRIM.: narávna reténzija

ang.: *retention area, water reservoir*

zadrževální bazén -ega -a m

bazen za zadrževanje in umiritev povečanih količin odpadne vode pred izpustom v vodotok, kanalizacijo, čistilno napravo

ang.: *retention basin*

mòkri zadrževálnik -ega -a m

akumulacija vode za namakanje kmetijskih zemljišč, šport in rekreacijo, za zagotavljanje poplavne varnosti z zadržanjem večjih količin vode v vodotoku

ang.: *retention area*

súhi zadrževálnik -ega -a m

navadno zatravljena površina, urejena in namenjena za razlivanje in zadrževanje visokih vod

ang.: *detention area*

stáranje prebivalstva -a -- s

večanje deleža prebivalstva, starega nad 64 let
ang.: *ageing of population*

dóm za starêjše -a -- -- m

stavba za prebivanje, oskrbo, zdravstveno varstvo in nego starejših ljudi
ang.: *old people's home*

turistikacija^[1] -e ž

proces, pri katerem se destinacije, kraji ali regije preoblikujejo in prilagodijo za zadovoljevanje potreb turistov
ang.: *touristification*

turistična gentrifikacija^[1] -e -e ž

spreminjanje pretežno bivalnih mestnih predelov z lokalnim prebivalstvom s prenovo ali pozidavo v predele s turistično namembnostjo, kar vodi v odseljevanje prvotnih prebivalcev ter prinaša družbene in kulturne spremembe
ang.: *tourism gentrification*

airbnbizacija^[1] -e ž

kratkoročno oddajanje stanovanj turistom s pomočjo spletne platforme Airbnb in drugih podobnih platform (na primer Booking itd.)
ang.: *airbnbization*

delitvena ekonomija^[2] -e -e ž

model ekonomskega sistema, pri katerem se ljudje medsebojno povezujejo in izkoriščajo svoje vire, npr. prevozna sredstva, stanovanja ali orodja, za medsebojno izmenjavo ali souporabo, kar omogoča učinkovitejšo izrabo virov in zmanjšuje potrebo po nakupu (lastništvu) novih dobrin
ang.: *sharing economy*

kratkoročno oddajanje stanovanj^[2] -ega -a -- s

dejavnost, pri kateri lastniki stanovanj ali nepremičninski upravitelji oddajajo stanovanja za krajše obdobje, običajno prek platforme Airbnb ali podobnih, turistom ali drugim obiskovalcem za začasno namestitvev
ang.: *short-term apartment rentals*

z vegetacijo zasajen pas^[3] -- -- -ega -u m

linijska depresija, ki se večinoma umešča ob cestah in parkiriščih, njena primarna naloga je infiltracija padavinske vode na isti lokaciji
S: ozelenjeni infiltracijski trak
ang.: *infiltration strip, urban infiltration strip*

z vegetacijo zasajen jarek^[3] -- -- -ega -a m

linijska depresija ob cestah, parkiriščih in drugih neprepustnih površinah, glavna naloga katere je odvajanje vode do drugih infiltracijskih depresij, kot so deževni vrtovi in mokrišča
S: ozelenjen kanal
ang.: *landscape swale, bioswale, vegetated swale, grassy swale*

deževni vrt^[3] -ega -a m

z vegetacijo zasajena depresija, ki v času padavinskih dogodkov zbira in zadržuje padavinsko vodo ter ji omogoča infiltracijo v tla
S: zasajen suhi zadrževalnik
ang.: *rain garden*

pametna srebrna vas^[4] -e -e -i ž

vas s sodobnimi digitalnimi rešitvami, ki starejšim odraslim, ki želijo ostati na podeželju, omogoča samostojnost in neodvisnost ter začasno ali trajno preloži odhod v institucionalno varstvo
ang.: *smart silver village*

starosti prijazna skupnost^[4] -- -e -i ž

skupnost, ki je ustvarjena za izboljšanje kakovosti življenja in večjo vključenost starejših ljudi ter spodbuja njihovo aktivno staranje in dobro počutje v prilagojenem in podpornem okolju
ang.: *age-friendly community*

starosti prijazno okolje^[5] -- -ega -a s

okolje, ki je oblikovano za zagotavljanje dostopnosti, varnosti, socialne povezanosti, zdravja in ustreznih storitev za starejše ljudi
ang.: *age-friendly environment*

Opombe

[1] Definicija je povzeta po članku Hekič, A., objavljenem v tej številki revije.

[2] Definicija je povzeta po članku Rogelj, G., in Grum, B., objavljenem v tej številki revije.

[3] Definicija je povzeta po članku Setničar, A., in Schmitzer, V., objavljenem v tej številki revije.

[4] Definicija je povzeta po članku Rajer, C., objavljenem v tej številki revije.

[5] Definicija je povzeta po članku Vidmar, B., objavljenem v tej številki revije.